

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

_____ Алла ІВАНОВСЬКА

«_____» _____ 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (далі – Положення) розроблене відповідно до Типового положення та Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 року № 1669, яке встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників у процесі трудової діяльності, а також для здобувачів вищої освіти під час практичного навчання.

1.2. Положення спрямоване на реалізацію в університеті системи безперервного навчання з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності посадових осіб та інших працівників, надання першої медичної допомоги потерпілим , правил поведінки у разі виникнення аварій.

1.3. Вимоги положення є обов'язковими для виконання усіма структурними підрозділами університету.

1.4. Нагляд за дотриманням вимог цього Положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці, а контроль – відділ охорони праці університету.

1.5. Визначення понять і термінів.

1.5.1. У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

- навчання з питань охорони праці – це навчання працівників, здобувачів вищої освіти з метою отримання необхідних знань і навичок з питань охорони праці та безпечного ведення робіт, освітнього процесу;
- робота з підвищеною небезпекою –робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю;
- спеціальне навчання –щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці;
- стажування – набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця.

2. Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці в університеті:

2.1. Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також здобувачі вищої освіти під час практичного і професійного навчання проходять в університеті за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії;

2

2.2. В університеті на основі Типового положення, на вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, готується і затверджується наказ про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені всі працівники;

2.3. Організацію і проведення навчання з питань охорони праці працівників, в університеті здійснює навчально – науковий центр підвищення кваліфікації та кафедра інформаційних технологій, фізико – математичних та безпекових дисциплін і відділ охорони праці;

2.4. Навчання з питань охорони праці в частині організації навчального процесу (формування навчальних груп, розробка методичних планів та програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення, тощо) здійснюється відповідно до вимог законодавства та нормативно-правових актів у галузі освіти;

2.5. Навчання з питань охорони праці може проводитись як традиційними методами, так і з використанням сучасних видів навчання – модульного, дистанційного тощо, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів;

2.6. Посадові особи відповідальні за організацію роботи з охорони праці у підрозділах університету до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці і пожежної безпеки у навчально – методичних центрах Держпраці;

2.7. Особи, які працюють за суміщенням, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом;

2.8. Перед перевіркою знань з питань охорони праці в університеті для працівників організовується навчання, лекції;

2.9. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, дотримання яких входить до їхніх функціональних обов'язків;

2.10. Перевірка знань працівників з питань охорони праці в університеті здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі-комісія), склад якої затверджується наказом ректора, головою комісії призначається головний інженер;

2.11. До складу комісії входять спеціалісти відділу охорони праці, представники, виробничих, технічних служб університету, також можуть залучатися викладачі які проводили навчання;

2.12. Участь представника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці або його територіального управління у складі комісії можлива лише під час первинної перевірки знань з питань охорони праці в працівників, які залучаються до виконання робіт підвищеної небезпеки;

2.13. Комісія вважається правочинною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб;

2.14. Усі члени комісії у порядку, установленому Типовим положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці і отримати посвідчення;

2.15. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, з урахуванням специфіки виробництва, складається членами комісії та затверджується роботодавцем;

2.16. Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори), модульні тести тощо), залік або іспит – за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування;

2.17. Результат перевірки знань з питань охорони праці робіт, визначених Переліком робіт із підвищеною небезпекою, а також там, де є потреба у професійному доборі, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці, затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 5, до виконання яких допускається працівник, оформляється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці;

2.18. Особам, які під час перевірки знань з питань охорони праці виявили задовільні результати, у протоколах про перевірку знань з питань охорони праці робиться запис - знає;

2.19. Працівникам, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в університеті, видача посвідчень є необхідною лише тим, хто виконує роботи підвищеної небезпеки;

2.20. При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці працівники протягом одного місяця повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань;

2.21. Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці;

2.22. Організаційне забезпечення роботи комісії (організація проведення перевірки знань з питань охорони праці, оформлення, облік і зберігання протоколів перевірки знань, оформлення і облік посвідчень про перевірку знань з питань охорони праці) покладається на суб'єкт діяльності, який проводив навчання і відділ охорони праці.

2.23. Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на роботодавця;

2.24. Представники профспілок, проходять навчання з питань охорони праці відповідно до Положення, а перевірку знань у порядку, визначеному відповідними громадськими організаціями за участю представника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

3. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці

3.1. Посадові особи та інші працівники, зайняті на роботах, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою та Переліком робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженому наказом МОЗ та Держнаглядохоронпраці від 23.09.94. № 236/121 і зареєстрованому Міністерством юстиції України 25.01.95 з № 18/554 (далі – роботи підвищеної небезпеки), проходять щорічне спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

3.2. Спеціальне навчання з питань охорони праці може проводитись як безпосередньо в університеті, так і іншим суб'єктом господарської діяльності, який отримав в установленому порядку відповідний дозвіл. У разі здійснення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безпосередньо в університеті спеціальне навчання з питань охорони праці є складовою зазначеної професійної підготовки.

3.3. Спеціальне навчання з питань охорони праці проводиться в університеті за навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджуються наказом.

3.4. Перевірка знань з питань охорони праці після проведення спеціального навчання проводиться комісією університету.

4. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб

4.1. Перелік посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки та навчаються згідно з тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб в НМЦ Держпраці формується відповідно до Типового положення .

4.2. Посадові особи, крім зазначених у п. 4.1. проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці стосовно робіт, що входять до їх функціональних обов'язків, безпосередньо в університеті.

4.3. Особи, відповідальні за технічний стан і безпечну експлуатацію машин, механізмів, обладнання підвищеної небезпеки та посадові особи, службові обов'язки, яких пов'язані з:

4.3.1. керівництвом та контролем за виконанням робіт з підвищеною небезпекою;

4.3.2. будівництвом, експлуатацією, реконструкцією, технічним переоснащенням, консервацією та ліквідацією об'єктів підвищеної небезпеки;

4.3.3. розробкою проектів, технологічних регламентів та іншої технічної документації для робіт підвищеної небезпеки;

4.3.4. підготовкою персоналу для обслуговування машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки;

4.3.5. розробкою нормативно-правових актів з питань виготовлення, монтажу та експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та об'єктів підвищеної небезпеки;

4.3.6. під час навчання згідно з п.4.1. Положення, проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в обсязі виконуваної ними роботи.

4.4. Позачергове навчання і перевірка знань посадових осіб, а також фахівців з питань охорони праці проводяться при переведенні їх на іншу роботу або призначенні на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань охорони праці;

4.4.1. посадові особи, у тому числі фахівці з питань охорони праці університету, де стався нещасний випадок (професійне отруєння), груповий або із смертельним наслідком, повинні протягом місяця пройти позачергове навчання і перевірку знань з питань охорони праці в порядку, встановленому Типовим положенням, якщо комісією з розслідування встановлено факт порушення ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

4.4.2. позачергове навчання з метою ознайомлення з новими нормативно-правовими актами з охорони праці може проводитися у формі семінарів.

5. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці

5.1. Працівники під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити в університеті інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж, стихійних лих.

5.2. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці (далі інструктажі) поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

6. Вступний інструктаж проводиться:

6.1.1. з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;

6.1.2. з працівниками інших організацій, які прибули в університет і беруть безпосередньо участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для університету;

6.1.3. зі здобувачами вищої освіти, які прибули в університет для проходження практики;

6.1.4. зі здобувачами вищої освіти на початку навчального року;

6.1.5. з екскурсантами у разі екскурсії в університеті.

6.2. Вступний інструктаж працівникам проводиться інженером з охорони праці або при його відсутності фахівцем, відповідно до наказу (розпорядження) по університету, який в установленому положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

6.3. Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджується ректором університету.

6.4. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається відділом охорони праці або працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу, а також у

пронумерованому контрольному листі інструктажів виданим працівнику відділом кадрів згідно наказу про прийняття його на роботу, який зберігається у відділі кадрів..

6.5. Вступний інструктаж зі здобувачами освіти на початку навчального року проводить декан факультету, або його заступник, куратор групи, класний керівник, про що робиться запис у журналі реєстрації інструктажу з оформленням згідно Типового положення;

7. Первинний інструктаж проводиться

7.1.1. До початку роботи безпосередньо на робочому місці з новоприйнятим працівником (постійно чи тимчасово) в університет або до фізичної особи, яка використовує найману працю;

7.1.2. який переводиться з одного структурного підрозділу університету до іншого;

7.1.3. який виконуватиме нову для нього роботу;

7.1.4. відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередньо участь у виробничому процесі в університеті.

7.2. Проводиться з здобувачами вищої освіти:

7.2.1. до початку трудового або професійного навчання;

7.2.2 перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

7.3. Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху, однієї спеціальності, за діючими в університеті інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт і трудового або професійного навчання .

8. Повторний інструктаж проводиться

8.1.1. На робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

8.1.2. повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно правовими актами з охорони праці, які діють у галузі, або роботодавцем (фізичною особою, яка використовує найману працю) з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою – 1 раз на 3 місяці;

- для решти робіт – 1 раз на 6 місяців.

9. Позаплановий інструктаж проводиться

9.1. при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;

9.2. при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;

9.3. при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;

9.4. при перерві в роботі виконавцям робіт більш ніж на 30 календарних днів – для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт – понад 60 днів.

9.5. Позаплановий інструктаж зі здобувачами вищої освіти проводиться під час проведення трудового і професійного навчання при порушеннях ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо.

9.6. Позаплановий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначається в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

10. Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

10.1.1. при ліквідації аварії або стихійного лиха;

10.1.2. при проведенні робіт і заходів, на які відповідно до законодавства, оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

10.2. Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником чи студентом або з групою працівників чи студентів. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт і заходів, що виконуватимуться.

10.3. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі із працівниками проводить безпосередній керівник кожного структурного підрозділу університету;

10.4. Інструктажі зі здобувачами освіти (студентами), які виїжджають на трудове практичне навчання, семінари, змагання, екскурсії, проводить завідувач кафедри, лабораторії, класний керівник, куратор групи, викладач - відповідальний за проведення заходів ;

10.4.1 Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці, особою, яка проводила інструктаж.

10.4.2. При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів, протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

10.4.3. При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

10.5. Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів та їх допуск до роботи, особа, яка проводила інструктаж, вносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці.

10.5.1. Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

10.5.2. У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструється в цьому наряді-допуску, а в журналі реєстрації інструктажів - не обов'язково.

11. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи

11.1. Новоприйняті в університет працівники після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом досвідчених, кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 2-15 змін або дублювання протягом не менше шести змін.

11.1.1. Стажування або дублювання проводиться, як правило, під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці.

11.1.2. Працівники, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням безаварійної роботи об'єктів підвищеної небезпеки або з виконанням окремих робіт обов'язковим проходженням у цей період протиаварійних і протипожежних тренувань відповідно до плану ліквідації аварій.

11.1.3. Допуск до стажування оформлюється наказом.

11.1.4. У наказі визначається тривалість стажування та вказується прізвище працівника, відповідального за проведення стажування.

11.2. Перелік посад і професій працівників, які повинні проходити стажування, а також тривалість стажування визначаються ректором університету відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Тривалість стажування залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації працівника.

11.3. Ректору надається право своїм наказом звільняти від проходження стажування працівника, який має стаж роботи за відповідною професією не менше 3 років або переводиться з одного підрозділу до іншого, де характер роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються.

11.4. Стажування проводиться за програмами для конкретної професії, які розробляються в університеті відповідно до функціональних обов'язків працівника, і затверджуються керівником структурного підрозділу.

11.5. Стажування проводиться на робочих місцях. У процесі стажування працівники повинні виконувати роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки відповідають роботам, що передбачаються функціональними обов'язками цих працівників.

11.6. У процесі стажування працівник повинен:

11.6.1. закріпити знання щодо правил безпечної експлуатації технологічного обладнання, технологічних і посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;

11.6.2. оволодіти навичками орієнтування у виробничих ситуаціях у нормальних і аварійних умовах;

11.6.3. засвоїти в конкретних умовах технологічні процеси і обладнання та методи безаварійного керування ними з метою забезпечення вимог безпеки праці.

11.7. Після закінчення стажування та при задовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці, наказом працівник допускається до самостійної роботи, про що робиться запис у журналі реєстрації інструктажів, у протилежному випадку, якщо працівник не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протиаварійних та протипожежних тренувань, то стажування новим наказом може бути продовжено на термін не більше двох змін.

Інженер з охорони праці

Анатолій МАЛЯР

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор

Вікторія ПАРИЦЬКА

Проректор з навчально – науково -
виробничих питань розвитку
і адміністративно-господарської
діяльності

Олександр ІЛАШ

Начальник юридичного відділу

Леся РУСНАК